

людської натури. Може через те не було у Шрага й особистих ворогів, бо особисті справи розвіювалися, мов дим на повітрі, перед лицем цієї гармонійної, чистої серцем і великої духом людини”. Цими словами і хочеться завершити розповідь і скласти данину поваги не тільки герою книги, а й її укладачам, хто доклав багато зусиль для її появи у нинішніх складних фінансових умовах. Хотілося б сподіватись, що будуть ще з'являтися нові книги, які збагатять наше уявлення про життя Чернігівщини у різні періоди її існування, визначних діячів нашого краю.

Григорій Самойленко.

РЕПЕТИЦІЯ ПЕРЕМОГИ

Серед переможців конкурсу “Гранослов”, який щорічно проводиться видавництвом “Смолоскип”, Анатолій Дністровий стоїть особно. Не тому, що він останній (на сьогодні) в шерензі кращих за смолоскипівськими критеріями. А. Дністровий належить до нечисельної популяції поетів-богошукачів. Якщо зважити на його вік, непересічність цього автора стане очевидною.

У збірці “Проповідь до магми” годі шукати згадки про конкретні загальновідомі події, місця (за винятком Хрещатика) чи історичні постаті, які дали б можливість читачеві з'ясувати обставини життя автора. Перед нами - біографія метафізична, історія борсань вразливої душі. Вразливої, попри екзистенційну втому, якої не позбутися (мабуть) аж до самого кінця. А близькість його, передчуття Апокаліпсису - одна з домінант свідомості автора. Та якщо для ортодоксального християнина він попереду, для ліричного героя “Проповіді...” (хоч насправді не дуже ліричного) кінець десь поряд. Він чигає на кожного, хто збочив, зрадив власній долі. А ймовірність цього доволі значна, адже:

я втомився люба
як людина після важкої праці,
що завзяттям кипіла, а потім знеможена впала...

Чим втомлений автор? Тягарем родової пам'яті. Він спокутує гріхи своїх предків. І робить це без самозамилування. Зв'язок з найближчим “предком” означений досить чітко:

“... я шкодую, що мій батько
не користувався презервативами
і не плакав на моєму похороні...”

Найіронічніший читач не наважиться тут посміхнутися. Трагізм інтонації не дозволяє запідозрити героя в юнацькому максималізмі.

Варто сказати, що поезії А. Дністрового не властивий сміховий початок.

Йому чужа ігрова свідомість галичанина-”бубабіста” чи котрогось із дев'яностників. Він типовий “східняк”, який, за влучним висловом Д. Мамчура, якщо грає, то тільки в”ящик”. А. Дністровий не цинік і не романтик. Його свідомість вільна від псевдоаксіом на кшталт “краса врятує світ”. Порятунком світу більше не залежить від людини з її несталими уявленнями про гармонію. Людина прагне, проте, порятунку. Від наслідків своєї діяльності, від самої себе. Бог далеко, людина - слабка. В порожнечу, в пустку, створену людиною, немов привіт з пекла, вривається сліпуча магма. Перед нею, як перед

смертю рівні всі. Вона справедлива. А Господь може звільнити від тягара пам'яті. І від у томи, яка заважає дихати на повні груди.

У передмові “Проповіді...” А. Дністровий стверджує: “Звертаючись до Слова, людина лише заповнює його “своїм життєвим світом”, від чого Слово стає млявим, невідкритим до Бога. Сам автор не є винятком. Трапляються у нього важкі, губаті, немов собаки-боксери, метафори на зразок “чорний рот мертвої вулиці”, або “...під шкірою снігу горітиме каганець твого тіла”. Вони роблять поетичну мову глевкою. Хоч і не викликають відчуття дисгармонії, бо відповідають станові свідомості автора. Та коли поет прагне притчевості, подібні важкі багатоступеневі образи постають у всій своїй внутрішній слабкості:

Одній старенькій бабусі
набридло жити
вона пішла в поле
померла і розклася
веселі дівчатка бігають у травах
веселі дівчатка співають
але жодна з них не розуміє
перспективи бабиного літа

Тут - нетипова для А. Дністрового прямолінійність і спроба погратися словами. Відступ від власного стилю створює враження надмірності, очевидного перебору. Вдаючи собі справу з того, що мова - вельми ненадійний засіб у пошуках Бога, поет не полишає спроб створити гармонію саме з її допомогою, окреслити територію, вільну від “Ніщо”. У вірші “І мертвим, і живим, і ненародженим” автор вдається до замовляння:

я вас замовляю
я вас закликаю
і на тому вічний
ножем порішаю

Завдяки навіюванню і самонавіюванню, коли зусиллям волі зрушуються метафізичні перешкоди, Слово набирає своєї первісної ваги і сили. А поет виявляє в собі рештки поганського, природного світовідчуття, властивого чи не кожному українцеві.

Коли мова заходить про перемогу, чи не одразу згадуєш про вірогідність поразки. Пара антонімів “перемога-поразка” утворює потужне силове поле, в якому рухаються значення вжитих слів. Свого часу В. Фолкнер зазначав, що кожен його роман є поразкою. Бо втілена штука ніколи не відповідає авторському задумові на сто відсотків. Чи є збірка “Проповідь до магми” поразкою у фолкнерівському розумінні? Підозрюю, що так. І передчуваю, що являє собою репетицію буттєвої перемоги.

Андрій Деркач.

